

ki kar odbija, računali samo s svojo močjo. Wambrechtsameričini Celjani so srednjeveško pristni, prav tako pa tudi vse njihovo okolje: vladarji, vitezi, graščaki, meščanstvo z vsemi stanovi in vaščani, ki jih je pisateljica tako zadela, da se ti ob njih zdi, kakor bi hodil po Spodnjem gradu in gledal žive freske. Seveda, marsikaj bi bilo bolje, ako bi bilo nekoliko zabrisano.

Kuret je delo lepo poslovenil. V besedju in dikciji je ohranil nadih srednjeveškega obeležja. V splošnem. Tu pa tam pa se mu je le ponesrečilo, ko je slovenil z besedjem, ki ga srednji vek ni poznal. Dr. Joža Lovrenčič.

Emil Frelih: Materi. Risbi sta delo akad. slikarja Franceta Godca. Avtorjeva oprema. Založba Naši obrazi. 109 str. M. 8°. V Ljubljani 1941.

Emil Frelih, čigar ime je večini še neznano, saj se je le nekaterikrat pojavil v javnosti, je napisal drobno zbirko črtic, pisem in misli o svoji materi. Narekovalo mu jih je čustvo ljubezni in sočutja do bolne in trpeče matere, do vseh mater in vzvišenosti materinstva. Res, skozi vso zbirko se vleče rdeča nit ljubezni, preprostosti in vdanosti. A nič več! Vse avtorjeve stvaritve se ne dvignejo nad površino povprečno dobrih časniških podlistkov. Njegovi izrazi in fraze so časniški, včasih tudi tako sentimentalni, da ne morejo bralca povzdigniti v dojetanje tiste ljubezni, ki je navdajala Freliha, ko je to delo pisal. Le sem in tja se dvigne nad povprečnost, a to samo v nekaterih stavkih ali odstavkih. Najboljša je prav za prav še črtica »Življenje je lepo«. Črtice »à la »Rezika« in »Vrnitev« pa so tipično časniške in zato brez umetniške vrednosti. Pogrešam tudi smotrne ureditve, ki jo taka zbirka nujno zahteva. Citati na čelu zbirke iz Meška, Cankarja, Preglja itd. bi lahko brez škode odpadli. Avtor jih je najbrž pridal samo zato, da je izpolnil nekaj nad 100 strani. Prav tako so odveč tudi druga mašila, prazne strani, posvetila itd. Lep in aktualen pa je motto. Knjiga se prične šele s sedemnajsto stranjo! Pozdraviti pa je treba francoski način predgovora, ki ga je napisala Vida Tauferjeva. To bi bilo treba uvesti pri vseh naših prvencih, da bi junaško in vztrajno stopali v javnost. — V splošnem ostane knjiga le osebni dokument avtorjeve ljubezni do matere.

Tone Glavan.

Sonja Sever: Pravljice. S slikami opremila Marija Vogelnikova. 1940. Ljudska knjigarna v Ljubljani. Natisnila Zadružna tiskarna v Ljubljani. Str. 104.

Severjeva si je že nekako pridobila ime dobre mladinske pisateljice. Ob tej zbirki njenih »Pravljič« (Čudežni zaliv, Zlati ključek, Grad martinčkov, Čudežna pravljica o ptičku Enonogu, Čarodejni cvet, Princesa Ida in njene bele miši, Pred velikim sodnikom) bi rad potrdil njen sloves, a ga ne morem. Pravljica je tvegana stvar, s katero se ne moreš igrati. Sladkega, omlednega besedičenja ne prenese in domišljija se mora vendarle gibati v takih mejah, da otrok ne izgubi vere v resničnost prikazanega sveta, čeprav je čudežen. S tega stališča bi zavrnil Čudežni zaliv, Čudežno pravljico o ptičku Enonogu, medtem ko so druge z zaključno živalsko zgodbo bolj ali manj sprejemljive.

Jezik in slog sta pa taka, da se čudim, kako je mogla ta knjiga iziti. Poleg stvarnih neokusnosti te motijo od vrste do vrste oblikovne napake in stilistični germanizmi, da se ti ob njih nehote vsiljuje dvom o pristnosti.

Preveč bi bilo, da bi vse to navajal — kdor ne veruje, naj vzame knjigo in jo s svinčnikom bere! — Oprema z lepimi ilustracijami M. Vogelnikove je vzorna.

Dr. Joža Lovrenčič.

Fran Levstik: Besede Slovincem. Izbral in uredil Joža Glonar. Akademsko založba v Ljubljani. Tiskala Veit in drug na Viru. 1940. Str. 46.

Z Levstikovimi »Besedami Slovincem« je začela podjetna Akademsko založba zbirko »Pogledi«. O pravem času! Dr. Glonar je pač vedel, da o Levstiku govorimo v šoli mladini, a da nanj in njegove nauke v življenju pozabljamo, kar se nad nami bridko maščuje. Kako drugačno bi bilo naše zasebno, javno, družabno in kulturno delo, ako bi se ravnali po Levstiku! Tako pa smo ostali z vsemi svojimi neumnimi značilnostmi tam, kjer smo bili, in si nemara še domišljujemo, da prav živimo in prav delamo. Ako si hočemo dobro, ne kaže drugače, ko da si ob 113 bridkih resnicah Levstikovih »Besed« izprašamo vest in se odločno pripravimo za novo življenje.

Dr. Joža Lovrenčič.

Anton Vratuša: Levec in Ljubljanski Zvon. Inavguralna disertacija. Ljubljana 1941.

Sotrudnik našega lista in pisec številnih književno zgodovinskih in kritičnih razprav je za doseg doktorske časti iz filozofije napisal zanimivo razpravo iz poglavja naše književne in kulturne zgodovine 80 ih let preteklega stoletja: *Levec in Ljubljanski Zvon*. Z njo je hotel natančneje objasniti tiste stvari, ki so doslej bile iz te dobe le malo in mimogrede omenjene zlasti v *Prijatelju*, njegovem *Kersniku* in drugih esejističnih razpravah iz dobe mladoslovenske generacije. Vratuši so se zdele posebno te stvari premalo objasnjene: razmerje med *Levcem* in *Stritarjem*, *Levčeve* mentorske sposobnosti, koliko in kaj je dal svojemu glasilu urednik in kaj je prišlo v list brez njegove izpodbude, *Levec* kot urednik, notranji ustroj *Ljubljanskega Zvona*, njegov razgled po slovanskem in evropskem svetu, razmere in trenja v sotrudniškem krogu te revije in končno njeno gospodarsko stanje. Zato se je odločil, da teh sedmero pomembnih problemov reši v treh velikih poglavjih, ki jih je naslovil: *Fran Levec*, *Urednik*, *Levčev Ljubljanski Zvon*.

Temeljno izhodišče rešitvi teh vprašanj je videl Vratuša v analizi *Levčeve* osebnosti. Na splošno moramo reči, da se mu je ta analiza z odkrivanjem vseh pomembnih *Levčevih* lastnosti in črt ter črtic njegovega značaja v dovoljni meri posrečila. Saj nam je v nji izluščil ne le dobre, marveč tudi slabe strani marljivega in vestnega urednika *LZ*. Dobro je poudaril njegovo romantično literarno vzgojo, njegovo praktičnost, idealnost, vljudnost, duhovitost, torej lastnosti, ki jih že do dobra poznamo iz *Prijatelja* in *Šlebingerja*. Ni ga pa zapeljala prevelika ljubezen do predmeta in je zato na drobno podčrtal tudi *Levčeve* slabe lastnosti, kakor so: pomanjkanje in nestalnost lastnega prepričanja, njegova prehitra užaljenost, tenkočutnost, skrajna občutljivost, kakor jo poznamo tudi pri *Levstiku* in *Stritarju*, raba ostrih, celo drastičnih izrazov v razburjenosti in jezi, neborbenost, precejšna neodkritost in dvoreznost značaja, preveč receptivna, pa mnogo premalo aktivna in iniciativna narava, neodločnost glede priznanja svetovnega nazora, pretirano izgubljanje v podrobnosti, malodušnost, prehitra uklonljivost in elastičnost.